

Natuurreservaten

Zuiderkempen

Jaargang 6
driemaandelijks tijdschrift
november 2000 Nr. 4

1+1= veel meer dan 2

Natuurreservaten v.z.w. en De Wielewaal v.z.w., de twee grootste reservaatbeherende verenigingen van Vlaanderen, gaan fusioneren. Op zondag 24 september 2000 gaven de bijzondere algemene vergaderingen van de beide verenigingen groen licht voor een fusie. Met overgrote meerderheid werden de krijtlijnen voor de werking van de nieuwe vereniging goedgekeurd. In een positieve en open sfeer werden de uitgewerkte voorstellen besproken. Natuurlijk is het werk niet af. Fusioneren staat voor samengaan en samensmelten, niet voor opslorpen. Heel dit proces moet behoedzaam aangepakt en begeleid worden. Het gaat immers niet over structuren alleen, het gaat om mensen. Mensen die zich met veel enthousiasme, engagement en verbeelding vrijwillig hebben ingezet voor een verschillende vereniging maar voor een zelfde maatschappelijk doel. Om mekaar beter te leren kennen gaat op zaterdag 2 december 2000 een Natuurreservaten v.z.w.-Wielewaal congres door. Hoe zal de nieuwe vereniging er uitzien? Hoe zal de nieuwe vereniging heten? Het zijn maar twee vragen uit een lange lijst die moeten beantwoord worden.

Ook voor de plaatselijke afdelingen is er werk aan de winkel. Van één zaak zijn we nu al zeker, we zullen sterker dan ooit onze reservaten kunnen uitbouwen, we zullen het beheer beter kunnen aanpakken. Kortom, ook in de Zuiderkempen zal de natuur er beter van worden. Wie, wat, waar, wanneer en hoe? Wellicht zal er elk volgend nummer van ons tijdschrift een tipje van de sluier opgelicht kunnen worden.

Op 14 november komen de afdelingen van Wielewaal en Natuurreservaten uit de Zuiderkempen een eerste maal samen. Deze vergadering is een eerste stap in een proces dat voor de herfst van 2001 de grenzen van de nieuwe afdelingen zal moeten vastleggen, de afbakening van reservaten herbekijken, nieuwe besturen samenstellen, de doelstellingen van de afdelingen bepalen, het werkingsgebied van de terreinploegen afspreken en nog zoveel meer.

In ieder geval staat onze afdeling voor honderd procent achter de fusie en we zullen deze operatie dan ook tot een goed einde brengen. Samen staan we sterk, eendracht maakt macht.

Natuurreservaten v.z.w. en De Wielewaal v.z.w., samen één nieuwe vereniging!

Uit de Reservaten

De Roost-Craeywinckel

Waar men gaat langs wandelwegen komt men soms slijk of een plasje tegen. En voor sommige wandelaars is het nogal hard om door een beetje zachte modder te moeten lopen. Je merkt de tegenstrijdigheid (hard - zacht), inderdaad. Met zo een contradictie zitten ook degene die stellen dat een moerasgebied goed toegankelijk moet zijn. Nee, zorgen voor droge wandelwegen in een overstromingsgebied is niet zo evident. Het is trouwens mede dankzij de moeilijke bereikbaarheid dat er vele natuurgebieden in de valleien overgebleven zijn. Voorzien in de toegankelijkheid van eender welk natuureservaat, is eigenlijk op zich een evenwichtsoefening. Vooreerst is het belangrijk dat de 'natuurschoongenieters' op een veilige manier door het gebied kunnen wandelen. Maar anderzijds trekken comfortabele paden dikwijls ongewenste gebruikers aan, bijvoorbeeld crossers met bromfietsen en wagens, waardoor de verstoring aanzienlijk kan zijn en de draagkracht van het gebied wordt overschreden. Vooral een klein reservaat is hier gevoelig voor, zeker als het om een moerasgebied gaat. Als men een moeras zo zonder beperkingen zou open stellen voor alle soorten gebruikers, dan zou het gebied stilaan zijn eigenheid verliezen en op den duur helemaal onder de druk bezwijken.

De Roost is een klein moerasreservaat en daardoor zeer kwetsbaar. Maar aangezien het gebied slechts enkele honderden meters van de woonkern ligt, is het toch ook belangrijk dat zowel schoolklassen als natuurliefhebbers en rustzoekers van het reservaat kunnen genieten. Daarom worden de paden in De Roost hersteld met materiaal dat men ter plaatse vindt. Grond uit de grachtjes en poelen wordt op de wegen gedaan om deze zo comfortabel mogelijk te maken. Als de begroeiing dan een beetje meewerkt zijn de paden best te doen, maar op sommige plaatsen zal je tijdens natte perioden toch laarzen nodig hebben. Hier en daar, langs de wandelwegen moeten brandnetels en grassen tweemaal per jaar worden weggemaaid, anders is er moeilijk door te komen. U ziet het, op die manier steken onze medewerkers veel energie en tijd in het beheer van de wandelpaden. Toch vinden we al het werk de moeite waard. En we zijn zeker niet zomaar akkoord met iemand die stelt dat De Roost er 'belabberd' bij ligt. Want als je open staat voor al het mooie dat zo een fascinerend reservaat te bieden heeft, kun je genieten van de sprookjesachtige sfeer en het zicht op de prachtig uitgegroeide elzen met mossen en varens aan hun basis. Daartussen en langs het water bemerk je stronken met daar op verschillende soorten zegge en padderstoelen. Het moeras is hier bezaaid met eendekroos dat hier en daar wijkt voor waterdruppels die van de takken vallen. Zo trekt het water grote, zwarte ogen die ons vragend aankijken. Wie zei daar ook weer, dat De Roost er belabberd bij ligt?

Netevallei-Schaapwees

De overgang van herfst naar winter is gewoonlijk een rustige periode voor de natuur en dus ook voor de beheerder. Alle graslanden zijn gemaaid en gehooïd, de koeien die in diverse begrazingsblokken werden ingezet zijn terug naar hun stal en de wandelpaden zijn een laatste keer gemaaid. De natuur maakt zich klaar om in een diepe rust weg te zinken. Alleen de zwammen zijn nog lang niet klaar met hun jaarlijkse cyclus. Na een hele zomer hun zwamvlok dik te hebben gegeten, is het nu de hoogste tijd om aan het nageslacht te denken. Massaal beginnen de zwamvlokken bovengrondse zwammen te vormen om hun sporen in de natuur te kunnen verspreiden. Om deze bonte verzameling van sporenverspreiders eens van naderbij de kunnen bekijken, werden wij op 1 oktober door een ervaren paddenstoelengids rondgeleid in het Schaapwees. Ongeveer 70 verschillende paddestoelen werden er gevonden en besproken. Naast de zeer algemene soorten als zwavelkopje, elfenbankje, aardappelbovist en stinkzwam vonden wij er ook minder algemene soorten zoals het poedersteeltje, de reuzenzwam, de populierenmelkzwam, de uiterst giftige groene knolamaniet en het bevallige wimperzwammetje. Maar het meest speciale van de wandeling was toch wel de zeldzame kostgangerboleet. Deze kleine roestbruine boleet leeft enkel als parasiet op de aardappelbovist. Op bepaalde plaatsen was het zo dat bijna elke aardappelbovist een kostganger op zijn lijf had zitten.

De Langdonken

Bij het uitrijden van gekapt dennenhout was er nogal wat schade aan de wegen in de Langdonken. Diepe sleuven en sporen waren het gevolg van zwaar getrek en gesleur met grote machines. Het natte zomerweer had er voor gezorgd dat we het hele jaar met slijkerige wegen zaten, zodat het geplande werk zelfs niet volledig kon uitgevoerd worden. De Langdonkenwegen en paden waren maandenlang onbegaanbaar en onberijdbaar. Door de aanhoudende neerslag konden de wegen immers niet gerepareerd worden. Begin september was het wel zover. Enkele weken zon maakte het mogelijk de dreef en andere paden te herstellen. Hopelijk zijn de weergoden ons nu welgezinnd zodat de laatste honderden kubieke meters hout

uitgevoerd worden. Onze eigen werkploeg nam het heft in handen en met behulp van boskar en het alom geroemde ijzeren paard worden de houtblokken uitgevoerd en gestapeld in de centrale dreef, zodat ze vandaar verder getransporteerd kunnen worden.

De Galloway-koeien stonden niet stil in de Langdonken. Ze kregen nog maar eens versterking en met zijn elven gingen ze heftig tekeer tegen pijpenstrootje, Amerikaanse eik en bramen zodat de heide meer kansen krijgt. De heide die er al stond wordt ook gedeeltelijk opgepeuzeld, maar geen nood, zo worden de oudere heideplanten verjongd. Wie heide in de tuin heeft weet dat die af en toe eens mag gesnoeid of gemaaid worden. Volgend jaar frisgroene heide zal het resultaat zijn.

En ook de Galloways zelf zorgden voor de nodige verjonging. Joepie, op vrijdag 20 oktober werd een kalfje geboren. Inderdaad, een zwart stiertje zag het levenslicht. Alhoewel, zag, het had een oogontsteking. Daarom is het samen met moederkoe terug naar huis. Dat wil zeggen de reservatenstal in het Mechels broek, lede'najaar worden daar alle Natuurreservatenkoeien samengebracht om gezellig samen de winter door te brengen. Nog enkele dagen en de rest van de Langdonkenkudde sluit een eerste jaar Gallowaybegrazing in de Langdonken af. Ook de weilanden aan de schuur kregen nog een nabegrazing, dit keer door zeven droogstaande melkkoeien van een sympathieke landbouwer uit Blauberg.

Het Goor

Verheugt u allen! Het plagseizoen is weer aangebroken. Iedere oude plagliefhebber wordt als vanouds weer verwacht op onze beheersdagen. En ook eventuele groentjes die de ambitie hebben om tot echte mannen/vrouwen uit te groeien zijn enorm welkom. Om het niet te moeilijk te maken beginnen we gewoon vooraan op de middenweg, ook al omdat zich daar met de jaren een centimeterdikke zode van pijpenstrootje ontwikkeld heeft.

De eerste steken van dit seizoen zijn al gestoken door een aantal fjnsnoepers, wat het alleen maar gemakkelijker maakt voor de volgende keer; een plagstuk beginnen is namelijk heel wat moeilijker dan een aangezet stuk verder af te werken.

De Steenkensbeek

De grondruil met la Corbeille is principieel in orde: de akte ligt ter ondertekening. Hierbij wordt een 20-tal are Industriegebied die wij in eigendom hadden omgeruild voor bijna 1 ha Bosgebied dat eigendom is van la Corbeille. Voor deze operatie is de handtekening van de minister nodig, maar dat kan geen probleem zijn. Een verslag hierover kan je binnenkort in de krant lezen, zodat we weer wat gratis publiciteit krijgen.

Het erkenningdossier is al een aantal keer over en weer geschoven, maar schijnt nu toch duidelijk de goede richting uit te gaan. Het secretariaat is er nu echt en intensief mee bezig.

Appelsap

En drinken voor meer natuur! De appels in de hoogstamboomgaarden zijn rijp. Onze Afdeling kocht 4600 kg. De appels zijn inmiddels geperst, gepasteuriseerd en het sap werd op flessen getrokken. We verkopen het sap aan 550 fr. per bak van 12 literflessen. (plus 160 fr. statiegeld voor het leeggoed). Met de opbrengst kopen we weer nieuwe natuurgebieden aan in de Zuiderkempen. Het sap is te koop bij: Lon Lommaert, Vorstheide 36, 2230 Herselt (014/541738)

Met deze actie steunen we ook het behoud van de bedreigde maar ecologisch en landschappelijk zeer waardevolle hoogstamboomgaarden in Haspengouw. Santé!

Joyce in de Langdonken

Dinsdag 5 september kwamen de 5de en 6de klassers van Freinetschool De Triangel in Boischot naar de Langdonken. Hier volgt het verslag van Joyce.

'We zijn dinsdag samen met de klas naar de Langdonken geweest. Dat is een heel mooi natuurgebied. Er staan veel mooie en zeldzame bloemen zoals de koningsvaren, de klokjesgentiaan en de tormentil. Er stond ook veel heide en pijpenstrootje. Benny (n.v.d.r. de conservator) vertelde ons over de watersnip en de havik. We zagen ook een spin. Er stonden ook 2 soorten zonnedauw, de

kleine en de ronde zonnedaauw. Een mooier natuurgebied dan de Langdonken en met zoveel mooie vogels, wespendif en nog veel meer heb, ik nog niet gezien. Benny vertelde ons ook over de kerkuil. Ik zag sporen van een ree en ook van een reiger: echt buitengewoon prachtig dat natuurreserveaat. Het logo van het reserveaat is de kluut, ook een prachtige vogel. Alles wat ik zag was leerrijk en mij boeide het wel en nu nog en ik hoop dat we nog eens terug gaan!

Joyce 12 jaar.

Algemene vergadering.

De algemene vergadering van Natuurreservaten v.z.w.-afdeling Zuiderkempfen gaat dit jaar door op zondagvoormiddag 17 december. Zoals gewoonlijk starten we om 9 u met een gezellig ontbijt. De vergadering gaat door in het restaurant Heidehof aan de Provinciebaan in Westmeerbeek. Na het eten overlopen we in een uurtje het afgelopen jaar en zetten de lijnen uit voor het jaar 2001. En we zijn ambitieus, meerdere grote plannen rijpen momenteel in onze breinen. Kom dat zien en horen. Na de vergadering maken we een wandeling van een uur in de Langdonken. We kunnen dan met onze eigen ogen zien wat er gepesteed werd. Omstreeks 12 u zijn we klaar. Dus u, beste lid, samen met vrouw, man, kind(eren), papa, mama zijn uitgenodigd. Om te weten hoeveel broodjes we moeten voorzien is inschrijven echt noodzakelijk. Bellen naar nummer 013/772278 (Staf Aerts).

Stoofhout

De stookolieprijzen swingen de pan uit. Een alternatief? In onze reservaten kappen we soms hout. Het gaat meestal over de verwijdering van uitheemse soorten als Amerikaanse eik. Soms wordt ook hakhout gekapt, dat dan later uiteraard weer aangroeit. We kappen en verkopen dit brandhout. Er is mogelijkheid tot levering. Kies het voor u dichtstbijzijnde reserveaat en contacteer de conservator. Met de aankoop van dit hout steunt u uiteraard de vereniging. Het geld wordt integraal gebruikt voor aankopen van natuurgebieden in onze regio. Voor de doe-het-zelver zijn er ook mogelijkheden zat. Regelmatig worden kaprijpe canadabestanden gekapt. De ondergroei met vaak mooi brandhout dient vooraf gekapt, anders wordt achteraf toch alles platgegooid door de vallende populieren. Na een populierenkap blijft meestal veel dik takhout achter. Zowel de ondergroei als het takhout mogen gratis opgeruimd worden.

Jaarlijkse eetdag

Eten voor meer natuur. Zondag 19 november gaat ons jaarlijks 'Eten voor meer natuur!'-festijn door. En dit in de parochiezaal van de Blauberg. Fantastisch lekker etentje aan democratische prijzen. Menu en inschrijvingsstrookje vind je in dit nummer. Gelieve zo snel mogelijk in te schrijven. Inschrijven kan uiteraard ook telefonisch en dit bij Staf Aerts (013/772278).

Infoavonden

Op 20 en 27 oktober organiseerden we infoavonden in Westmeerbeek en Herselt over het Goor-Asbroek. Louis Verellen leidde op een passende manier de avond, Benny Van Dyck stelde de algemene werking van Natuurreservaten v.z.w. voor, de conservators Manu Vlaeyens en Guido Ceulemans deden hun plannen met dit gemeentegrensoverschrijdend reserveaat uit de doeken. Het aantal aanwezigen viel wat tegen daar we toch behoorlijk wat uitnodigingen gebust hadden in Westmeerbeek en Herselt. Wie toch daar was, luisterde zeer aandachtig. Het werden twee boeiende avonden en enkele van de toehoorders zullen zeker 'blijven hangen' voor één of andere taak in onze vereniging. Op termijn willen we ook rond de andere reservaten van ons afdelingsgebied dergelijke infoavonden opzetten. Dat is voor volgend jaar.

Nacht van de Duisternis

De gemeente Herselt deed mee aan de vierde nacht van de duisternis. Op 4 november werd de openbare verlichting in Herselt 2 uur gedoofd en deden de handelaars op vrijwillige basis hun reclameverlichting uit. Een avondwandeling in het teken van 'de nacht van de duisternis' was een ander initiatief van het Herselts gemeentebestuur. De natuurgidsen van onze afdeling leidden de wandelaars door de donkere bossen van de Hertberg.

De Bond Beter Leefmilieu en de Werkgroep Lichthinder van de Vlaamse Vereniging voor Sterrenkunde ijveren reeds jaren voor een doelmatige aanpak van lichtverontreiniging en lichthinder. Mooi initiatief van het gemeentebestuur van Herselt, nu nog de lichtverontreiniging en de lichthinder echt aanpakken.

De Merode

Een deel van de eigendommen van de Merode Westerlo (1400ha) groot is te koop. De economische wetmatigheden zijn ook van toepassing op de adel en het grootgrondbezit. 90% van het gebied bestaat uit bos dat vooral gericht was op de productie van stuthout voor de steenkoolmijnen. Met het verdwijnen van de steenkoolmijnen is de opbrengst van deze dennenbossen sterk gedaald en niet meer renderend. Na een jaar onderhandelen sloten we een huurovereenkomst af voor de eigendommen gelegen rond de abdij van Averbode. Deze gronden hebben een oppervlakte van 315ha. en liggen op het grondgebied van Averbode, Herselt en Veerle. In de overeenkomst is bepaald dat de huur ingaat nadat het gebied erkend is als natuureservaat. We waren volop bezig met het opstellen van het dossier om deze erkenning in te dienen toen het bericht kwam van de verkoop. Het opstellen van het erkenningdossier is opgeschort, ondertussen zijn we samen met de Vlaamse overheid, de gemeentes, de provinciebesturen, de Wielewaal en de Stichting Kempens Landschap aan het bespreken hoe dit unieke gebied kan bewaard worden.

We zijn ervan overtuigd dat bij deze verkoop Natuureservaten vzw. en De Wielewaal vzw. een belangrijke rol zullen spelen en een ruim deel van deze eigendommen een natuurbehoudbestemming geven.